

บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540–2556

The role of the opposition party in Thailand during the year 1997–2013

พุทธสุดา หนูดหละ¹, ผศ.ดร. พัด ลวางกูร², รศ.ดร. ชัยชนะ อิงคะวัต³, รศ.ดร. พูนศักดิ์ ไวลำรวจ⁴

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, ^{2,3,4}ที่ปรึกษา

E-mail address: phut_suda@hotmail.com

ABSTRACT

This dissertation aims to study at one of two reasons: (1) to study the role of opposition parties in parliament, Thailand and (2) to study the problems in the implementation of the role of the opposition party in the National Assembly of Thailand. In this research is qualitative research (qualitative research) by research – papers (documentary research) and information with in–depth interviews (in–depth interview). The research found that: Opposition political parties (1) need to jointly propose a constitutional amendment that is contrary to the political opposition. The opposition party is a key mechanism of democracy, (2) have co–sponsored public policy of the government. To benefit the people and nation, (3) should review the functioning of the government with serious and honest and fair, (4) have helped build political consciousness to the public and promote the political participation of the public, and (5) should adhere to the political opposition. The general debate to vote no confidence in the government.

Keywords: opposition party; parliament; democracy

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทย (2) ศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานตามบทบาทของพรรคฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทย ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) และการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in–depth interview) ผลการวิจัยพบว่าพรรคฝ่ายค้าน (1) สามารถร่วมกันเสนอแนะแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ขัดต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้ เนื่องจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านถือเป็นกลไกสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (2) ควรให้การสนับสนุนนโยบายสาธารณะของรัฐบาลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ (3) พึงตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลด้วยความจริงจังและจริงใจ (4) ควรช่วยกันสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้กับประชาชน

และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และ (5) ต้องรักษามารยาททางการเมือง โดยเฉพาะการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล

คำสำคัญ: พรรคการเมืองฝ่ายค้าน; ระบบรัฐสภา; ประชาธิปไตย

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา พรรคการเมืองฝ่ายค้านจะมีบทบาทหน้าที่คอยวิพากษ์วิจารณ์และควบคุมการ ตรวจสอบการบริหารของรัฐบาลให้เป็นไปโดยชอบตามทำนองครองธรรมในระบอบประชาธิปไตยโดยยึดหลักรัฐธรรมนูญเป็นหลัก พรรคการเมืองฝ่ายค้านได้รับการยอมรับว่ามีหน้าที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าพรรครัฐบาล หากมีพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เข้มแข็งและมีสมรรถภาพจะช่วยปกป้องรักษามิให้รัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายเสียงข้างมากใช้อำนาจไปในทางที่ผิดหรือเป็นเผด็จการ

พรรคการเมืองฝ่ายค้านจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ถ่วงดุลอำนาจทางการเมืองของรัฐบาล และทั้งยังคอยตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติซึ่งพรรคการเมืองฝ่ายค้านมีบทบาทสำคัญมากในทางการเมืองนอกเหนือจากหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแล้วยังเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ผ่านมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน

พรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นพรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อยกว่า ซึ่งพรรคการเมืองฝ่ายค้านนั้น มี

หน้าที่สำคัญคือการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรี เข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้วพระมหากษัตริย์ จะทรงแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง ในสภาผู้แทนราษฎร ที่สมาชิกในสังกัดของพรรคตนมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และมีจำนวนมากที่สุดในบรรดาพรรคการเมือง ที่สมาชิกในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี แต่ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ในขณะที่แต่งตั้ง เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่ไม่ใช่พรรคการเมืองใดในสภาผู้แทนราษฎร มีลักษณะที่กำหนดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง ซึ่งได้รับเสียงสนับสนุนข้างมากจากสภาผู้แทนราษฎร ในพรรคการเมือง ที่สมาชิกในสังกัดของพรรคนั้นมีได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่มีเสียงสนับสนุนเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลากประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550)

การเมืองในประเทศไทยอยู่ในช่วงกำลังพัฒนาและมีการแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับประเทศไทย ซึ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยหลายคนคิดว่า คือระบบการเมืองที่มีการเลือกตั้งตราบเท่าที่มีการเลือกตั้งก็จะเป็นประชาธิปไตยและที่สำคัญ มีอะไร ประกันว่าการเลือกตั้งจะเป็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรม และสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ถึงแม้การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรมก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นประชาธิปไตย ระบบประชาธิปไตยจึงมีได้ ขึ้นอยู่กับการเลือกตั้งเท่านั้น แต่หัวใจสำคัญของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยก็คือการที่ต้องมีรัฐธรรมนูญประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งต้องมีการบังคับกฎหมายด้วยหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่กระบวนการจับกุม สอบสวน สอบสวน การฟ้องร้อง การมีสิทธิแต่งตั้งทนาย การพิจารณาโดยตุลาการที่มีใจเที่ยงธรรม สิทธิเสรีภาพดังกล่าวนี้ไม่สามารถละเมิดได้โดยผู้ใดทั้งสิ้น เนื่องจากประชาชนมีความเสมอภาคในทางการเมือง หนึ่งคนหนึ่งเสียง (one man one vote) และมีความเสมอภาคในทางกฎหมาย (equality before the law) สิทธิเสรีภาพดังกล่าวนี้ครอบคลุมชีวิตประจำวัน การทำมาหากิน การแสดงออก และมีการคุ้มครองสิทธิต่างๆ ของประชาชน หากถูกละเมิดสิทธิสามารถจะฟ้องร้องได้ตั้งแต่การหาความยุติธรรมจากการวินิจฉัยของศาลได้ และนอกจากนี้ยังต้องมี การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบบการเมืองที่ทำให้ประชาชน

เปลี่ยนสถานะและบทบาทจากผู้ซึ่งเป็นประชาชนที่ไม่มีสิทธิมีเสียง มาเป็นประชาชนที่มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับตน โดยมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะต่างๆ ซึ่งได้แก่ การมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อจะเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระดับชาติ หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น รวมทั้งผู้บริหารท้องถิ่น ทำหน้าที่แทนตนในการบริหารประเทศ อันได้แก่ การออกกฎหมาย การใช้กฎหมาย การกำหนดนโยบาย การใช้ทรัพยากร การสร้างกลไกหาข้อยุติในข้อขัดแย้ง นอกจากนี้ผู้ซึ่งมีความสนใจและมีคุณสมบัติครบถ้วนก็มีสิทธิมีส่วนร่วมโดยการลงสมัครรับเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา

ในส่วนร่วมทางการเมืองนั้น การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการใช้สิทธิทางการเมือง จากนั้นประชาชนมีสิทธิติดตามการทำงานของผู้ซึ่งตนเลือกมาเป็นตัวแทนได้ตลอดวาระที่ดำรงตำแหน่ง และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง คัดค้าน รวมทั้งการประท้วงนโยบายที่ไม่ถูกต้องอันเป็นสิทธิการมีส่วนร่วมโดยชอบธรรม และในส่วนของ หลักนิติธรรม คือหลักออกกฎหมายตามกระบวนการนิติบัญญัติที่มีตัวแทนของประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาทั้งข้อดีและข้อเสียก่อนที่จะออกมาเป็นกฎหมายใช้บังคับ และที่สำคัญที่สุดต้องไม่ขัดกับหลักการและเนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับหลักสิทธิ เสรีภาพ หลักนิติธรรมเป็นเสาหลักของการเกิดนิติรัฐ ซึ่งมีกฎหมายเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองบริหาร ที่สำคัญคือกฎหมายที่ออกมาขึ้นต้องผ่านกระบวนการที่

ถูกต้อง มีหลักการที่ไม่ขัดต่อสิทธิเสรีภาพ และหลักของระบบประชาธิปไตย มิฉะนั้นจะกลายเป็นกฎหมายที่ออกโดยผู้มีอำนาจ และใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นเครื่องมือของการปกครองบริหารแบบเผด็จการได้ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2553, หน้า 379-381)

ปัจจุบันยังไม่มีพรรคการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งที่อยู่ในฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล เนื่องจากการรัฐประหาร ขึ้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีระบบพรรคการเมืองเป็นระบบหลายพรรค ดังนั้น การจัดตั้งรัฐบาลจึงเป็นลักษณะรัฐบาลผสมมาอย่างต่อเนื่อง

การเมืองไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังขาดเสถียรภาพทางการเมืองเพราะมีการเกิดรัฐประหารเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้พรรคการเมืองทุกพรรคทั้งฝ่ายรัฐบาลและพรรคการเมืองฝ่ายค้านต้องยุติบทบาทลงทันที และทุกครั้งที่จะมีการรัฐประหาร พรรคการเมืองฝ่ายค้านต้องมีบทบาทที่สำคัญและมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมาตลอดเพราะพรรคการเมืองฝ่ายค้านมีหน้าที่คอยตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล เช่น การยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจ การตั้งกระทู้ถาม การตราพระราชบัญญัติ เป็นต้น ซึ่งเป็นบทบาทที่ต้องแสดงในสภา และในหลายครั้งที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านทำหน้าที่ได้ดีและรัฐบาลก็มีความผิดพลาดในการบริหารงานจริงแต่ผลมติในที่ประชุมกลับออกมาตรงกันข้ามกับความเป็นจริง คือมีการลงมติไว้วางใจรัฐบาล ซึ่งตรงจุดนี้เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่สามารถทัดทานอำนาจของจำนวนเสียงข้างมากของรัฐบาลได้จึง

นำไปสู่ความรุนแรงและความวุ่นวายทางการเมืองในหลายๆ ครั้ง ถึงแม้ทุกฝ่ายจะช่วยกันแก้ไขและหาทางออกโดยการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้สอดคล้องกับประเทศไทย แต่ทุกครั้งที่แก้ไขรัฐธรรมนูญก็ยังไม่สามารถทำให้สถานการณ์ทางการเมืองดีขึ้นได้ไปตลอด เพราะสาเหตุที่แท้จริงเกิดจากตัวนักการเมืองเองที่พยายามใช้ช่องโหว่ของรัฐธรรมนูญหาประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง จนไม่สามารถทำให้การเมืองในประเทศไทยยังไม่มีเสถียรภาพ หรืออาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยโดยแท้จริง ดังนั้นพรรคการเมืองฝ่ายค้านจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างมากในการถ่วงดุลอำนาจรัฐบาล เพราะที่ผ่านมารัฐบาลมีเสียงจำนวนมากจนพรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่สามารถค้านอำนาจรัฐบาลได้จุดนี้จึงทำให้กลายเป็นทรราชของเสียงข้างมาก และนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง และประชาชนภายในประเทศเองยังมองข้ามความสำคัญของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษามหาวิทยานิพนธ์ของพรรคฝ่ายค้าน ในระบบรัฐสภาไทย ช่วง พ.ศ. 2540 -2556 คือ 1) บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทย 2) ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของพรรคฝ่ายค้าน โดยประเด็นดังกล่าวนี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทย

2. ศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน ตามบทบาทของพรรคฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทย

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยแบ่งขอบเขตการศึกษาคั้งนี้ ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน อันได้แก่ บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 และฉบับ พ.ศ. 2550 ซึ่งประกอบด้วย บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภา เช่น การยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจ การยื่นถอดถอน การตั้งกระทู้ถาม การตรวจสอบสวนตรวจตราสอดส่อง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร การให้ความเห็นชอบฝ่ายนิติบัญญัติ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

1.2 เนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของพรรคของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในต่างประเทศ รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน

2. ด้านประชากร มุ่งศึกษาเฉพาะพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาของไทย ซึ่งเคยทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้านและนักวิชาการที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการครอบคลุมมากที่สุด พรรคการเมืองที่ศึกษา คือ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทยพรรคชาติไทยพัฒนา เป็นหลักเพราะพรรคการเมืองทั้ง 3 พรรค ล้วนเคยผ่านการเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้านมาแล้วทั้งสิ้นและเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่

3. ด้านพื้นที่ สำหรับในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ที่จะดำเนินการวิจัย ในประเทศไทย

4. ระยะเวลา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือน มิถุนายน 2558 ซึ่งเป็นช่วงที่ระยะเวลาที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและได้เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองอย่างมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เนื่องจาก การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ต้องการข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น ในกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเฉพาะเจาะจงลงไป และต้องการทราบข้อมูลเชิงลึก ซึ่งจะได้มาจากการสัมภาษณ์ การตีความและการค้นคว้า รวมถึงหาหลักฐานอื่นๆ มาประกอบเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวคือ การทำความเข้าใจ และอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในส่วนที่เรียกว่าพฤติกรรมของคน ที่มีความคิด มีสิ่งแวดล้อม มีสังคม ตลอดจน ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน นักวิจัยจำเป็นต้องใช้เทคนิคการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อ บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาได้แล้วนั้น จะมีการ

เปรียบเทียบกับเอกสารหลักฐานข้อมูล ตำรา โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยเอกสาร (documentary research)

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (documentary research) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2540 และฉบับ พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติ ระเบียบ ข้อบังคับและกฎต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ได้แก่ การยื่นญัตติการอภิปรายไม่ไว้วางใจ การถอดถอน การตั้งกระทู้ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ การร่างพระราชบัญญัติ

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ตำรา หนังสือทั่วไป รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ สื่อบันทึกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพรรคการเมือง แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ เยอรมันนี ฝรั่งเศส มาเลเซียและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากจะอิง

หลักเกณฑ์ของการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วผู้วิจัยเองก็เป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ด้วยเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้อง และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) ซึ่งมีวิธีการคล้ายๆ กับการพูดคุยกันแม้จะมีจุดมุ่งหมายว่าต้องได้ข้อมูลเรื่องใด ผู้สัมภาษณ์ก็จะปล่อยให้บรรยากาศของการสัมภาษณ์เป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตรอง ไม่เป็นทางการ ไม่เคร่งครัดในเรื่องขั้นตอนและลำดับของข้อคำถาม การสัมภาษณ์แบบนี้ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ถาม และผู้ตอบ การสัมภาษณ์แบบนี้ทำได้ง่ายกว่าการสัมภาษณ์แบบอื่นๆ เพราะไม่มีขั้นตอนและดำเนินไปได้เรื่อยๆ แต่เป็นการสัมภาษณ์ที่ทำให้ดีได้ยาก เพราะปัญหาเชิงจรรยาบรรณที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาของการสนทนา ผู้วิจัยจะต้องตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างเฉพาะหน้าว่าจะให้ประโยชน์จากแต่ละสถานการณ์และสภาพอารมณ์ของผู้ตอบเป็นอย่างไรเพื่อให้ตอบปัญหาการวิจัยของตน (สุภางศ์ จันทวานิช, 2552, หน้า 99-100)

สำหรับขั้นตอนในการสัมภาษณ์ เริ่มตั้งแต่การแนะนำตัว การชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ตลอดจนการแสดงเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัย และเริ่มการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้จัดแบ่งบทบาทหน้าที่ของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 18 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้แทนพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เคยผ่านประสบการณ์การแสดงบทบาทของพรรคฝ่ายค้านมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 สังกัดพรรคการเมือง คือ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคมาตุภูมิ เป็นหลัก เป็นการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน รวมจำนวน 11 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นักวิชาการด้านการเมืองที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองเป็นอย่างดี เป็นการเลือกแบบเจาะจง ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) รวมจำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ด้วยเทคนิควิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า หรือที่เรียกว่า การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (non-structured interview) ทั้งนี้เพราะการสัมภาษณ์ผู้แทนนักการเมือง ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทางการเมือง เพื่อให้ตรงประเด็นกับคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยนั้น จึงไม่สามารถร่างคำถามไว้ล่วงหน้าได้ แต่ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำหรับการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมกรอบแนวความคิดสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้ประสบการณ์ในการ

พูดคุย และความไว้วางใจระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ รวมถึงต้องใช้ไหวพริบส่วนตัว เพื่อให้ได้คำถาม และความเข้าใจที่ตรงประเด็น ผู้สัมภาษณ์จึงไม่สามารถร่างคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าได้ แต่สามารถวางแนวทางการคำถามให้ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญดังกล่าวตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทยช่วงปี พ.ศ.2540-2556 ซึ่งอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ 2 ฉบับ พรรคการเมืองฝ่ายค้านมีบทบาทอย่างไร
2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านมีสาเหตุหรือปัจจัยมาจากอะไร

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (non-structured interview) ซึ่งมีขั้นตอนการสังเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นคำถาม ดังนี้ 1) ศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2550 และ 2) นำข้อมูลที่ศึกษามาสังเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นคำถามดังกล่าวข้างต้น

การเข้าพื้นที่

การเข้าพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการเข้าไปสัมภาษณ์นักการเมือง โดยผู้วิจัยต้องใช้น้ำหนักและแนะนำตัวแจ้งนัดหมายไว้ล่วงหน้าเพื่อทำการสัมภาษณ์ซึ่งนักการเมืองบางท่านก็ให้ความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์รวมทั้งการให้

ข้อมูลเป็นอย่างดี การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง จนได้ข้อมูล ที่ถูกต้อง ชัดเจน และครบทุกประเด็น รวมถึงผู้วิจัยต้องเป็นผู้รับฟังที่ดีด้วยเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการสัมภาษณ์ ซึ่งในการเข้าพื้นที่ในการเก็บข้อมูลหลักสำคัญผู้วิจัยต้องเตรียมตัวเองให้พร้อมทั้งด้านประเด็นคำถาม และความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและไม่เกิดข้อผิดพลาดใดๆ ในการเข้าพื้นที่

การตรวจสอบข้อมูล

เพื่อความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูล 3 ลักษณะ (สูกางค์ จันทวานิช, 2552, หน้า 128-130) ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้า (triangulation method) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งข้อมูล แหล่งที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่แหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ เช่นกรณี สัมภาษณ์ตัวแทนพรรคการเมืองฝ่ายค้านซึ่งสังกัดพรรคการเมืองที่ต่างกัน ใช้คำถามเดียวกันในการสัมภาษณ์ และเวลาสถานที่ต่างกัน แต่ได้ข้อมูลที่เหมือนกันซึ่งเป็นการยืนยันว่าข้อมูลที่ได้มีความเชื่อถือได้

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) คือการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม

พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วยเช่น ใช้ข้อมูลจากรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.240 และ2550 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทพรรคการเมืองฝ่ายค้านสัมภาษณ์ตัวแทนพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ซึ่งคำตอบตรงกับเนื้อหาจากเอกสารที่ใช้ประกอบในการสัมภาษณ์ แสดงว่าข้อมูลที่ได้อาจมีความเชื่อถือได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสองลักษณะคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ร่วมกับการวิจัยเอกสาร (documentary research) จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะดังต่อไปนี้ (สูกางค์ จันทวานิช, 2552, หน้า 111-114)

1. การสร้างข้อสรุปจากข้อมูลบันทึก เป็น การสร้างข้อสรุปของข้อมูลขั้นต้น โดยเป็นการสร้างข้อสรุปของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่บันทึกไว้ในแต่ละครั้ง โดยนำข้อมูลที่บันทึกไว้ดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อสรุปเนื้อหาออกมาเป็นประเด็น โดยจำแนก/ประเภทข้อมูลใหม่ ซึ่งเรียกว่าเป็นการทำดัชนีข้อมูล

2. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปไว้แล้วตามข้อที่หนึ่งมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงของข้อมูลแต่ละชุดเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ร่วมหรือความเชื่อมโยงของข้อมูลแต่ละชุด แล้วนำมาเขียนพรรณนาเป็นประโยคเพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงกันของข้อมูล

การสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบหรือวิเคราะห์ส่วนประกอบแล้วเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่สองทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ให้

ละเอียดลึกซึ้งไปอีก โดยทำการวิเคราะห์เพื่อแยก ข้อมูลออกให้เห็นถึงคุณลักษณะองค์ประกอบต่างๆ ของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อ รวมเข้ากันเป็นข้อมูลชุดใหม่เพื่อสร้างข้อสรุป

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยค้นพบว่าการเมืองในภายใต้ระบบรัฐสภาไทยเกิดความล้มเหลวและความล้มเหลวของพรรคการเมือง เพราะพรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่สามารถตรวจสอบ และถ่วงดุลอำนาจฝ่ายรัฐบาลได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพจนเป็นสาเหตุให้เกิดการเมืองนอกสภา โดยพรรคการเมืองฝ่ายค้านพยายามนำการเมืองไปนอกสภาใช้กระแสจากพลังประชาชน มาร่วมในการตรวจสอบรัฐบาล และมีการกดดัน รัฐบาลให้ยุติการบริหารประเทศซึ่งจากการ ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอสรุปข้อค้นพบ ดังนี้

1. บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ภายใต้ รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 พรรคไทยรักไทยได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งทั่วไป จนสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้โดยมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายบริหารที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรจนมีการ ดำเนินงานบริหารราชการแผ่นดินจนครบวาระ 4 ปี และมีการเลือกตั้งครั้งใหม่ซึ่งพรรครัฐบาลยังคง ได้รับเลือกตั้ง และได้จำนวน ส.ส. ถึง 377 เสียง ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานของรัฐบาลเป็นไปโดยง่าย เพราะการดำเนินการต่างๆ ต้องยึดตามเสียงข้างมากในสภา จึงทำให้พรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่สามารถถ่วงดุล และตรวจสอบรัฐบาลได้ อย่าง

เต็มที่ การตรวจสอบต่างโดยผ่านระบบรัฐสภาไม่สามารถทำได้ทำให้การบริหารราชการเป็นของ พรรคฝ่ายรัฐบาลเพียงพรรคเดียวจึงทำให้เห็นว่า ระบบรัฐสภาเกิดความล้มเหลว จนนำไปสู่การเมือง นอกสภาและมีความวุ่นวายทางการเมืองเกิดขึ้น และต้องยุติด้วยรัฐประหาร ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับ ปี พ.ศ. 2550

2. บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ภายใต้ รัฐธรรมนูญ ภายใต้ รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2550 เจตนารมณ์ หลักรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ได้เกิดขึ้นหลังจากการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ส่งผลให้เกิดผลทาง กฎหมายหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นการล้มล้างรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี การ ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยคณะรัฐประหาร โดย เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ยังคง ยึดถือโครงสร้างใหญ่ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นหลัก ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการใช้รัฐธรรมนูญนั้น ส่วนแรกเป็นปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องที่ตัว รัฐธรรมนูญเองส่วนที่สองเกิดจากปัญหาข้อเท็จจริง ทางการเมืองที่เกิดปรากฏการณ์พรรคการเมืองที่ สามารถคุมเสียงข้างมากในสภาได้อย่างเด็ดขาดจน ทำให้เกิดปัญหาดุลแห่งอำนาจระหว่าง ฝ่ายนิติ บัญญัติและฝ่ายบริหารในการควบคุมตรวจสอบ การใช้อำนาจของฝ่ายบริหารสูญเสียไป ซึ่ง เจตนารมณ์ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จึงมี สาระสำคัญแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ (1) การ คุ้มครองส่งเสริมและการขยายสิทธิและเสรีภาพ

ของประชาชนอย่างเต็มที่ (2) การผูกขาดอำนาจรัฐ และการจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม (3) การทำให้การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและ จริยธรรม (4) การทำให้ระบบตรวจสอบมีความเข้ม แข็งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในที่สุด รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ก็ต้องสิ้นสุดลงเมื่อเกิด รัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 จากเหตุการณ์ความวุ่นวายและความรุนแรงทาง การเมืองและที่สำคัญมาจากความล้มเหลวของ รัฐสภาเพราะพรรคการเมืองไม่สามารถตรวจสอบ และคานอำนาจรัฐบาลได้จนกลายเป็นเผด็จการ รัฐสภาเกิดขึ้นใน กรณี การร่างพระราชบัญญัตินิร โทษกรรม จนส่งผลให้เกิด การเมืองนอกสภาและ เกิดความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน เกิดขึ้นโดยมีแกนนำมาจากอดีต ส.ส.พรรค การเมืองฝ่ายค้าน และเกิดความวุ่นวายทาง การเมืองเกิดขึ้นทั้งยังมีประชาชนเสียชีวิตจากการ ชุมนุมทางการเมืองและการเมืองภายใต้ระบอบ ประชาธิปไตยเป็นอันต้องยุติลงด้วยการรัฐประหาร ประเทศเข้าสู่การปกครองแบบเผด็จการนำโดย ทหารอีกครั้งจนถึงปัจจุบัน

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตาม บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ที่ได้จากการ ศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปออกได้ 5 ประเด็น (1) ข้อจำกัดของรัฐธรรมนูญ(2) ปัญหาการเข้าถึง ข้อมูลและหลักฐานในการตรวจสอบรัฐบาล (3) คุณภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(4) ทศคนคิดแ่ ละต่อการเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้าน(5) การเมือง นอกสภา ซึ่งปัญหาดังกล่าวล้วนส่งผลต่อการ ดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ไม่สามารถ

ปฏิบัติหน้าที่ในรัฐสภาให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพได้ และได้เกิดปัญหาทางการเมือง ประเด็นใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 คือการเมืองนอกสภา ซึ่งสาเหตุเกิดมาจากที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่ สามารถใช้การตรวจสอบถ่วงดุลการบริหารงาน ของรัฐบาลได้ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดและยังเกิด กรณีรัฐบาลที่มีเสียงข้างมากจนทำให้รัฐบาลมีความ เข้มแข็งมาจนเกิดไปจนเป็นเผด็จการทางรัฐสภา และพรรคการเมืองฝ่ายค้านเกิดความอ่อนแอทันที เมื่ออยู่ในสภาจึงนำไปสู่การหาแนวร่วมจากภาค ประชาชนนอกสภาเพื่อมาร่วมในการกดดันและ ตรวจสอบรัฐบาลร่วมกับตัวแทนจากพรรค การเมืองฝ่ายค้านจนกลายเป็นประชาธิปไตยบน ท้องถนนแทน ซึ่งการต่อสู้ของอดีต ส.ส.จากพรรค การเมืองฝ่ายค้านที่ได้แนวร่วมจากประชาชนมา คัดค้านรัฐบาลมีความเข้มแข็งขึ้น ทั้งยังยื่นข้อเสนอ ให้พรรคฝ่ายรัฐบาลยุติบทบาททางการเมืองและ ประกาศห้ามไม่ให้คนในตระกูลชินวัตรมาลงสมัคร แข่งขันทางการเมืองอีก ทำให้ภาพลักษณ์ของพรรค การเมืองฝ่ายค้านกลายเป็นพรรคฝ่ายค้านใน สายตาของประชาชนที่สนับสนุนพรรครัฐบาลซึ่ง กลายเป็นอีกสาเหตุที่สร้างความแตกแยกทางสังคม การเมือง เพราะในการปกครองแบบประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและมีความเท่าเทียมกันไม่มี ใครมาบังคับได้ว่าจะให้ใครลงหรือไม่ลงแข่งขัน ทางการเมืองหากบุคคลผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิด ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งการกระทำดังกล่าว อาจเป็นการหวังผลทางการเมืองในอนาคตของ พรรคการเมืองฝ่ายค้านก็เป็นได้

บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระบบรัฐสภาไทยยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานมาตลอดทั้งๆ ที่มีการปรับแก้และเปลี่ยนรัฐธรรมนูญแล้วก็ตามซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องปรับเปลี่ยนแก้ไขระบบต่างๆ ในทางการเมืองอีกมากเพราะจากการศึกษาได้มีข้อค้นพบว่ารัฐสภาและพรรคการเมืองมีความล้มเหลวคือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540 และฉบับ พ.ศ.2550 ยังไม่สอดคล้องกับการการเมืองของประเทศไทย ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในรูปแบบใหม่ในประเทศไทยคือการที่รัฐบาลมีความเข้มแข็งเกินไปและการใช้อำนาจไปในทางที่ผิดของรัฐบาลจนพรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาและนำไปสู่การเมืองนอกสภาที่อยากต่อการควบคุมจนเกิดการแตกแยกทางความคิดในทางการเมืองของประชาชน โดยความขัดแย้งทางความคิดระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาลล้วนส่งผลสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งสิ้นโดยผู้วิจัยยังค้นพบว่าอำนาจนิยมยังคงอยู่ในการเมืองไทยตลอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐธรรมนูญควรกำหนดให้พรรคการเมืองฝ่ายค้านสามารถทำหน้าที่ได้ทั้งการยื่นอภิปรายรัฐบาลและยื่นเรื่องให้ศาลฎีกา การตรวจสอบรัฐบาลได้แม้จะแพ้จำนวนเสียงในสภาก็ตามแต่ศาลจะเป็นผู้ตัดสิน โดยข้อมูลที่พรรคการเมืองฝ่ายค้าน

ยื่นเป็นข้อมูลที่เป็นเท็จศาลจะไม่รับฟ้องซึ่งถือเป็นการกลั่นกลองในการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองได้เช่นกันเพื่อป้องกันการใส่ร้ายป้ายสีกัน ซึ่งสามารถนำไปสู่การใช้งานได้จริงของระบบรัฐสภา

2. ส่งเสริมให้นักการเมืองมีศักยภาพทั้งด้านความรู้และความสามารถเนื่องจากสมาชิกผู้แทนราษฎรบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานทางการเมืองไทย จึงทำให้การแสดงบทบาทหรือความคิดเห็นออกมาในบางครั้งแสดงให้เห็นถึงการขาดองค์ความรู้พื้นฐานทางการเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานทางการเมืองได้อย่างชัดเจนดังนั้น สิ่งที่จะส่งเสริมบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงกับบทบาทในรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนชาวนั้น การส่งเสริมอุดมการณ์ทางการเมืองก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ต้องดำเนินการ เพราะเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้านทุกคน มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่เข้มแข็งแล้ว ย่อมที่จะส่งผลต่อเจตนาารมณ์ที่แท้จริงของนักการเมือง ที่ต้องทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ต่อประชาชน และต่อประเทศชาติเป็นที่ตั้ง

3. ส่งเสริมการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองที่ถูกต้องโดยพรรคการเมืองสามารถเป็นตัวแทนในการส่งข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องการเมืองไปยังประชาชน ซึ่งที่ผ่านมามีปัญหาหรือข้อจำกัดของพรรคการเมืองส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของพรรคการเมืองไม่สามารถบริหารพรรคการเมืองและดำเนินการพัฒนาประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน นอกจากนี้

พรรคการเมืองส่วนใหญ่ยังขาดอุดมการณ์ทาง
การเมืองที่ถูกต้องไม่ตระหนักและให้ความสำคัญ
กับประโยชน์ส่วนรวม จึงทำให้การให้ข้อมูลข่าวสาร

แก่ประชาชนเป็นไปในลักษณะการรณรงค์หาเสียง
เป็นหลักและดำเนินการเฉพาะช่วงของการเลือกตั้ง

เอกสารอ้างอิง

สุภาวงศ์ จันทวานิช.(2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยจุฬารกรณ์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. *ราชกิจจานุเบกษา หมวดรัฐสภา*.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2553). *การเมืองการปกครองของไทย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.